

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Augusti Buchneri Orationes Panegyricæ

Buchner, August

Cliviæ, [1668]

I. Serenissimo & Potentissimo Svecorum Regi, ob partam Anno 31.
Lipsiensem victoriam. Dixit Gustavus, Gustavi Adolphi Svecor. R. Filius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69483)

ORATIO PRIMA.

SERENISSIMO ET POTENTISSIMO
SVECORUM REGI, OB PARTAM
A. cl. lcc. XXXI. LIPSIENSEM
VICTORIAM,

Dicta ANNO cl. lcc. XXXII. D. VII.
SEPTEMBR.

RECTOR MAGNIFICE, GENEROSI
BARONES, PATRES AC CIVES ACADE-
MICI, REVERENDI ADMODUM, AMPLISSIMI,
CLARISSIMI, CONSULES AC SENATORES
PRUDENTISSIMI,

TVQVE FLOS NOBILISSIMÆ LECTIS-
SIMÆQVE JUVENTVTIS.

Illuxit tandem, volente DEO, & quod perpetuò dolean
ac plorent veritatis hostes, felicissimè illuxit Septima I-
duum Septembris, quâ anno superiore partâ prope ur-
bem Lipsiam, annitentibus hinc Inuictissimo Suecorum
Rege, GUSTAVO ADOLPHO, quem ob res maxima
gestas meritò MAGNUM cognominamus; hinc Serenissi-
mo Saxonum Electore, JOHANNE GEORGIO, De-
fensoribus Religionis, admirabili prorsus divinaque victo-
riâ, respirare pressæ pietatis res, & illa vel antiquorum monu-
mentis etiam celebrata Germaniæ libertas, quæ mihi um in
modum

modum malevolorum artibus circumscripta, & tota pene oppressa fuerat, sese erigere denuo, & velut de carcere prodire cepit. Quod quia procul omni dubio singulari DEI immortalis munere ac providentiâ contigit, eadem pietate hodierno die publicè ipsi solenniterque reddendæ laudes, & persolvendæ gratiæ decretæ sunt, qua retro elapso anno Gloriosissimi Victores arma sumserunt. Nam oblivisci, aut dissimulare, quæ in nos Numinis bonitas contulit, quid aliud videbatur, quam aut non agnoscere divinum munus, quod infelices imprudentiæ; aut negligere ac parum curare, quod manifestè impium esset. Quamquam & perniciosum non minus, cum nulla alia res æquè nobis obstringat Deum amicumque ac benevolum reddat, quam si memoriam beneficiorum, quæ præstitit, sanctè semper custodiamus. Equidem si in cæteris rebus nihil prudenter suscipi, nihil finiri feliciter prospereque sine divinâ ope potest; quis putet, aut potuisse deliberari hanc tam difficilem pugnam, aut tantam obtineri victoriam, nisi se miscuisset Deus, & quodam cœlesti igne inflammasset quasi consultantium animos, quadam divinâ virtute pugnantium dexteras obarmasset? Enimverò hoc planè mihi persuasum habeo, Auditores, eo demum tempore summum, quod omnia moderatur, Numen, tot precibus, tot votis, quæ inter quotidianas lacrimas gemitusque perpetuos hæctenus, tot dejecti fortunis, expulsi sedibus, liberis conjugibusque privati, aut alia nefaria & indignissima passi, assiduè fuderant & nuncuparant, adductam fuisse a que commotum, ut ferre tandem opem vellet, quorum tot documentis patientiam probasset; contra verò superbiam, fastum, immanitatemque eorum, qui suis abusi succes-

sibus, non hujus atque alterius, sed omnium omninò inhiabant bonis; non uni genti aut populo, sed universæ, quacunq̄ue patet Germaniæ (forsan & vicinis, si possent regnis, quæ inexplebilis & infinita eorum cupiditas est) acerbissimæ servitutis jugum imponere; præcipue autem veram religionem ab aris, à templis avertere longè, quin potius ex ipsis animis mentibusque ac totâ memoriâ hominum delere, evellere, eradicare conabantur. Quo summo discrimine ac metu, quòd liberatæ maximam partem istæ provinciæ sunt, & hæc imprimis clarissima Musarum ac sapientiæ sedes, & meritò gratulor, & jure quodam exclamare mihi posse videor: O Idus Septembres, ò hora anni, jam non proventu frugum, aut ubertate fructuum, sed hoc prospero eventu pugnæ maximisque successibus beata ac felix! O autumnale tempus, quo merito olim hæc universi moles, omniaque solatia vitæ ac commoda creata primum nataque existimantur, cum eodem hæc omnia reddita & confirmata nobilissimæ genti videantur! Quotumquemque in hac tot maximorum clarissimorumque virorum, tot florentissimorum Juvenum, quorum aspectus me nunc mirificè afficit atque exhilarat, coronâ posse reperiri putem, qui quidem existimet, hanc vitæ lucem, hunc cœli, qui omnes alit, spiritum superfuturum cuiquam in hunc diem, aut bona, liberos, conjuges, salva mansura fuisse ac integra, absque hac illustrissimâ victoriâ si esset? Magnum atque eximium prorsus, Auditores, est: sed multo præclarius ac excellentius habendum puto, quod libertatem, quod religionem aut restitutam vobis, aut conservatam hæcenus videtis. Ita enim rationem duco; cùm mors earum rerum, quæ quidem terrorem homini ac metum afferre solent,

solent, omnium formidabilis maximè vel à Philosophis etiam censeatur; equidem vix quicquam nobis vitâ ac spiritu aut charius unquam, aut jucundius erit, & de quo magis solliciti simus. Hæc ipsa vita tamen occisa quodammodo, ac mortua mihi videbitur, si eam non comitata libertas fuerit: & istam rursus vix alicujus momenti habeam, si pietate & verâ cognitione Dei careat, quam Religionem appellamus. Etenim quod corpori nostro anima est, id libertatem præstare vitæ arbitror. Quemadmodum enim quòd movetur corpus & agile est, videtque & audit ac sentit, id non ab se, sed ab animâ habet; ita hæc vita non spiritu ipso, sed usu fructuque ejus metienda est, qui extra libertatem verus esse non potest. Hæc enim ubi ademta fuerit, quid reliquum nobis præter dedecus & ignominiam manet? sic, quasi ex corpore cum evolârit anima, nil nisi putredo, & fætor, & quod pudet dicere, de homine restat. Quocirca quòd generosior quisque natus est, eò libentius vitâ, quàm libertate carere solet. Cùm & bestix nobiles citius ferrum corpore recipiant, quam vitam cum servitute paciscantur. Sed licet hoc nobis libertatis studium tribuat, ut, cum digressus corpore spiritus, gloria nostra ac decus vigeant; tamen ut ille ipse noster spiritus, sive anima, quam à Deo Patre Optimo accepimus, ad suum auctorem jam absoluta corporis vinculis redeat, & beatissimis coelorum choris associetur, tribuere non potest. De quo cum ante omnia videndum homini, & semper, atque præcipuè, laborandum sit; id autem sola vera, quam profitemur, Religio conferat; ita imbuendus animus ac incendendus velut amore libertatis est, ut pietatis atque religionis curâ nihil prius, nihil antiquius habendum nobis

existimemus. Quæ duo maxima & divinissima, quæ unquam contingere homini nato possunt, bona, cum hodierno potissimum die, incredibili Dei immortalis benevolentia atque amor erga vos, Invictissimi Regis Suecorum virtute atque periculis ex flamma ac ferro, & ipsis quasi atrocissimi hostis faucibus, cum Vobis, tum universæ Germaniæ erepta ac conservata, Auditores, videam; meritò, & summis Deum mactò laudibus, cujus auspiciis opibusque hæc omnia gesta atque administrata sunt; & vestræ felicitatis causâ lætus lætitiis omnibus gaudeo atque triumpho.

Dabit is veniam, Auditores, si hoc in loco orationem meam non nihil circumagam, atque deflectens paullisper ab eâ, quam pressi hæctenus, orbitâ, de Rege ipso pauca dicere ingrediar. Non quod hoc necessarium magnopere putem ejus causâ, qui suâ unius virtute ac conscientiam contentus, externis aliorum laudibus carere facile potest; sed quod existimem, hoc justiore ratione publicum istud nostrum atque solenne gaudium niti, si constet, maximum Principem, non sui commodi decorisve causâ jecisse hujus belli aleam, sed solo pietatis vestræque salutis studio ad corripienda stringendaque arma victricia fuisse adductum. Neque enim me latent diversa mortalium de Incomparabili Rege judicia, quem alii temeritatis arguunt, alii ambitionis cujusdam avaræ accusant: cum multi contra ad cælum usque tollentes laudibus nunc Protectorem, nunc Liberatorem suum proclamant. Et nihil miror ita fieri: cum nulla, ut arbitror, inveniri res possit, quæ tam ad excellentissimum perfectionis gradum adducta sit, ut omni omnino reprehensione careat. Videnturque huic legi & ipsa divina quoque subiecta

quo-

quodammodo esse. Notum proverbium vetus est, quod ipsum Patrem Deorum non semper probari omnibus jactat. Atlantes quoque, Libycam gentem, legimus devovere diris orientem Solem pariter & occidentem, quem lucis auctorem alii, vitamque principem venerantur. Atque ut ille ipse ductor siderum, cum eodem lumine.

---- *Opera omnia lustrat,*

indurat tamen alia, alia contra liquefcere facit; ita & tua GUSTAVE MAGNE (nam quidni absentem longè, sic, quasi coram positus, alloquar, qui nunquam non animo ac reverentiâ tibi præfens sim) ita, inquam, tua divina & incredibilis virtus cum omnia radiis suis penetret, splendore illustret, alios tamen admiratione sui implet, alios ad obtrestandum rapit. Dum vel non possunt assequi, vel ægrè ferunt tibi contigisse sic, ut ultimum libertatis, quam planè everfam cupiunt, præsidium in ea positum videant. Est enim hoc fermè improbitatis ingenium, ut tollere primò aveat, quos suis conatibus adversari intelligit; atque id si non possit, ad obtrectiones atque calumnias descendat. Puerorum instar, qui si cui ægrè per lasciviam facere cupiunt, & tamen non firmi satis sunt, hunc luto conspergunt, & fugiunt: atque hoc ipso petulantiaæ crimen incurrunt, sæpè & pœnam: cum nullo ejus damno, cui molisti fuerunt. Quis te temeritatis arguat, AUGUSTE, qui noverit, quàm tu divino ingenio, quam subtilissimo judicio ita polleas ut abundes? atque non modo celeriter invenire consilium valeas, sed & videre atque dispicere probè, quid rei maximè conducat? Quod utrumque ut divinitate naturæ tuæ, annuente Numine, consecutus es; ita maxi-

marum rerum usu à primâ adolescentiâ usque acquisi-
 sti. Eo enim tempore, quo se vix alii literis tradunt, ge-
 rendis negotiis maximis admotus es: nec prius in ludo,
 quàm in curia & campo Imperatorias artes didicisti.
 Ita tamen, ut utrumque miscere videreris, & simul acti-
 onibus arduis, simul legendo etiam vacare: evolvens
 scripta omnis generis, omnis ævi, unde aut melior, aut
 prudentior, imò & fortior fieri posses. Quorum alia
 ita tractabas, ut probares penitus: alia, ut ampliandum
 tibi de illis existimares. Non reprehendendi causâ,
 sed ut de veritate luculentius constaret. Et hanc in
 omnibus venari oportet. Sed avaritiæ atque ambitio-
 nis crimen, DOMINE, qui in te audent conjicere, pro-
 fectò non vident, quàm nihil tibi retineas, quæ aliorum
 causa occupaveris: nec in cujusquàm possessiones, ni-
 si hostium, invadas. Atque hoc ipsum, quia aliena
 rapuerant, ne id in posterum sibi licere putent. Qui
 nihil aliud agunt, quàm ut subversis aliorum opibus,
 soli rerum potiantur, & cæteros omnes vel servos vi-
 deant, vel sibi in omnibus obsequentes, qui proximi
 servis. Sed digna imitatione magnitudo animi tui,
 AUGUSTE, est, quem sicut acies hostium non ter-
 rent, ita malevolorum voces faciliè præterlabuntur,
 conscium sibi, te pro DEO, & vicinorum libertate stare
 in armis. Nam cum videres per omnem Germaniam
 ubiq; religiosos aut proscripti, aut indignissimis modis
 tractari, ac eam tempestatem non in plebem modo ac
 populum, sed in ipsa capita, & Principes maximos sævi-
 re; putabas te, & in Deum perfidû, & in ipsos homines
 etiâ fieri, quos in mutua adjutoria natura creavit, si pa-
 tereris vexari ecclesiâ amplius, & tã illustres familias cû
 affinitate, tum sanguinis etiâ cognatione tibi astrictas,
 quoti

quotidie iis ludos jocosque fieri, qui, quod acerbissimum erat, vilissimi plerumque, & abjectissimi mortalium, & qui parentem laudare alium, præter terram, non possent. Magna profectò res est præstare Regem: qui ut à Numine proximus, ita eidem & quàm simillimus esse debet. Cæterùm non uni partitantùm consulit, sed univèrsam curat Deus: & Rex præcipue quidem suis prospicere, sed tamen & aliorum pertinere ad se existimabit injurias; atque si poterit, vindicabit. Non quasi imperare omnibus cupiat: sed quia nemini ipseparet. Herculem, Jovis filium Poëtæ memorant: ut si non dignitate atque potentia, at animo tamen ac indole Regem fuisse significarent. Eundem referunt egressum è solo patrio terrarum orbem perlustrasse, & quicquid monstrorum occurreret, confecisse; iisque rebus meritum, qui inter sidera, & Decs referretur. Nihil aliud sibi voluerunt dissimulatores Veritatis, quàm divinum regiumque esse, ubique se improbitati opponere, & instar benefici sideris salutem ac felicitatem omnium operari. Plura ac infinita dicere poteram, DOMINE; sed opus verbis non est, cum ipsa virtus tua te faciliè absolvat. Quæ ut vulgarem modum profus excessit; ita mirum non est, si profanis animis capi non potest. Nam divinis atque cœlestibus tota statim patet. Ea itaque maeste, Summe principum, & nihil moratus invidorum voces, feliciter perge ceptos victoriarum cursus, pius Deo, pius Tuis, pius Germaniæ univèrsæ, cui non uno fortassis nomine Sveci tui debemus. Quod dum ingenuè fateor, non certè ad gentis nostræ dedecus perinet; sed maximam laudem habet. Nam nihil dissimulare, unde profeceris, plenum est candidissimæ simplicitatis, quam solus Septen-

trio tuus adhuc videtur alere, ex quo gentibus cæteris fumi fermè, ac nebulæ, & quicquid quæsitum atque compositum est, in pretio esse cepit. Equidem nullus populus, aut natio, ita exulta & rebus omnibus à primis statim incunabilis instructa fuit, ut aliis nihil posset debere. Toto terrarum orbe celebrata Græcorum sapientia est ac eruditio: qui tamen rudes procul dubio, & inculti fuerunt, priusquam literas, & humanitatem, ut ego arbitror, à Phœnicibus accepissent. Nec Italia eò pervenisset unquam, ut elegantiarum mater haberetur, nisi cum spoliis Græciæ Romanus Populus & artes quoque in bellicosum Latium intulisset. Hæc ipsa Germania, nonne ab Italis, literas, eloquentiam, Philosophiam accepit, & ad nos postea misit? nec immeritò, quippe cujus pars nobilissima fuimus, cum nondum ad hos arctiores limites redacta esset. Dignam itaque justitiã tuam ac pietate fecisti rem, DOMINE; quod benè mereri de ea volueris, quæ de tuis ante fuisset: & reddere illi, aut certè asserere liberali causa, quæ inde potissimum ad nos ante essent translata, & nunc ab improbis intercepta. Quorum quidem Religio maximum ac præstantissimum est. Quam sicut avus tuus, GUSTAVUS, summæ prudentiæ Princeps, postquam transgressa Oceanum, in regna sua ac ditiones non modo recepit comiter ac perbenignè, verùm & antiquatis ritibus superstitionis impiæ, stabilivit egregiè ac confirmavit; ita tu profugam ac ejectam quasi postliminio in Germaniam reducis, ei que non tantum reddis possessiones veteres, sed novas quoque & ampliores, productis finibus, donas. Et si celeste Numen, cui tu soli militas, perget cohortes tuas & copias (quod fore credimus, & vovemus) favore eo, quo
pro-

prosequutum hætenus cum universi propemodum orbis admiratione est, comitari; non dubitamus, quin eam pacem, eam tranquillitatem, addo & felicitatem, post tot procellas ac tempestates consecutura Ecclesia sit, quantam vix Constantinis olim, vix Theodosiis debuit, & à te solo expectare potest. Cui pulcherrimo & nobilissimo negotio dum totus incumbis, Rex, ac huic curæ reliquas omnes, etiam vitæ ac capitis posthabes, quæ ignavissimus quisque præcipuè amat, indignor penè ætatis meæ, & hanc annorum meorum accuso mollitiem, quòd non adesse tibi, quod ardet animus, atque imperia tua exsequi, atque hac dextera mea, hac dextera, inquam, probare hostibus possim, quàm non impunè ipsis sit laceßere eum, qui totum se, & asserendæ Religioni ac libertati, & quod non minus pium est, tuendæ immortalis gloriæ decorique tuo, Rex, devovisset. Sed quia nemo virum agit, nisi qui adolescentiam ante juventutemque transmiserit: & tua præterea imperia obstant, DOMINE, qui me in hac Musarum urbe, in hac clarissima & antiquissima veræ pietatis ac religionis Schola potissimum voluisti subsistere, & adolescentem ætatem iis excolere ac erudire studiis, quæ me cum tempore expectatione tua præstare dignum possent; equidem non præcipitabo vota, & gloriosissimum mihi ducam, tuis sanctissimis iussibus sanctè parere.

Nunc ad vos, AUDITORES, ex diverticulo redeo, quòd me, cum non tam ille Rhetorum mos, qui in orationum hoc genere ferè regnare solet, ut quovis excurrant liberè, & vel cum quadam ambitione excessuum istiusmodi amœnitates quærant, sed pietatis vis, & quidam quasi sacer ardor, quem ex ipsius loci, in quo
nunc

nunc versor, Religione crevisse mihi arbitror, rapuit longiusque fortassis, quam par erat, abduxit. Non feretis id ægrè, auguro, & liberaliter ignoscetis, vel ejus causâ cui hoc omne datum est; & quem vos scio summâ reverentiâ colere ac venerari.

Ego verò sicut diei hujus prosperrimos & incredibiles successus tum Vobis, Patres Academici, & cæteri omnium ordinum lectissimi Viri, tum universo Saxonum populo, ex animo gratulor, & DEO immortali pro tam opportunâ magnificâq; victoriâ summas ago & habeo gratias; ita mirificè lætor, me sub hoc ipsum tempus potissimum in hanc toto orbe & viris & studiis quoque clarissimis celebratam Academiam venisse. Nam cum jamdudum de eâ & alios perhonorificè sentire audierim, & mihi met ipse præclara quæque atque eximia pollicitus fuerim, eamque ob causam ei cumprimis hanc adolescentiam meam, & florem ætatis, tanquam piissimæ matri, fovendum & excolendum credere exoptarim; quid dulcius nobis jucundiusque accidere posset, quàm si eandem, non dejectam vultu, aut squalidam lacrimis, & ultima pene quotidie metuentem (ut proximis annis) sed hilarem, & jam de liberate suâ sperantem optimè, inveniremus? Præcipuè cum videam hanc felicitatem non minimam partem incomparabili Regis mei virtuti imputari. Nam sicut cumprimis jucundum mihi & gratum est, hæc ejus eximia beneficia non intercepta esse hæcenus hostium machinis, quas innumerabiles quotidie struunt; sic mirum in modum me afficit, cum ea video gratulatione publicâ celebrari. Etsi enim omnibus omnium commodis favere & gratulari oportet, quòd universim homines quodam arctissimo cognationis vinculo inter nos

nos colligati & apti sumus; tamen præcipuè voluptatem nobis aliorum gaudia afferre solent, cum causæ eorum à nostris descendunt. Nam cæterorum miramur virtutem, nostram amamus. Jam illud quanto nos cumulat gaudio, ac obruit penè, quòd singularis iste mihi honor contigit, ut hodierno die, quo anno superiore invictus Pater, in ita societate belli cum fortissimo Saxonum Principe, pro incolumitate, pro libertate atque fortunis harum Provinciarum acie decertavit, ipse in hoc religiosissimo templo, in augustissimâ istâ cathedrâ, ad clarissimos & celeberrimos pietate, doctrinâ, virtuteque viros applaudente pubis lectissimæ concione verba facere possem? Quos cum intueor silentes alios, & quasi abductos in se mirari felicitatem hujus diei, alios gestu ac oculis lætitiâ prodere, nonnullos & inundantis gaudii vi fundere lacrymas, omnes tacitâ mentis voce precari bene, & DEO reddere gratias; ita felix sim, ut omnes sensus pertentari mihi videntur, ac externari penè incredibili voluptatis genere, & extra se poni. Præcipuè cum has maximorum Principum statuas, quas ex utroque, ut videtis, latere suorum pietas æternitati virtutis eorum dedicavit, intueor: quorum alterius auspiciis prodire è tenebris iterum veritas, alterius confessione publicâ confirmari primum cepit; vel cum hanc tuam, Beate LUTHERE, imaginem obeo oculis, & veneranti similis lustro. Videre enim unâ mihi videor eorum sanctissimos manes, qui in hoc ipso loco conditi sunt, prodire de tumulis, & faustis vocibus nobis astrepere, sibi que congratulari, quod immortalis DEI munere, & Gloriosissimorum Victorum opera, cineres sui atque reliquię inviolatæ atque illæsæ manserint, & quæ divina beneficia

cia

cia non in istas modò terras, verùm in universum orbem Christianum contulissent, vindicata contra vim ac dolos hostium, darent adhuc & salva ac incorrupta vigeant. Erit profectò Auditores, erit profectò mihi hic dies semper venerabilis, & festus, & sacer in posterum. Quem usque cogitem, usque revolvam cum animo, & colam. Cujus nunquam meminero, quin sacro quodam gaudio replear, & veluti stimulis quibusdam conciter, qui agant animum atque inflamment ad suscipiendas pares res iis, quæ hodierna gaudia effecerunt. Quæ ut perpetua vobis ac propria sint, DEUM Optimum Maximum devotâ mente veneror, eundemque precor ac rogo, ut invictissimos Principes, GUSTAVUM MAGNUM, Svecorum Regem, & JOHANNEM GEORGIUM, Saxoniarum Ducem ac Electorem, pietatis fœdere conjunctos, perpetuo foveat, tueatur ac prosperet, eorumque imperio ac ductu utrumque, Sveonum pariter & Saxonum populum, profligatis perduellionibus, ubique salvum, ubique incolumen, ubique compotem libertatis, compotem Religionis terra marique semper præstet, & bonis auctibus augeat; hostes verò & inimicos ejus felicitatis exemplis pessimis magis ac magis quotidie frangat, imminuat, obferat, penitusque evertat: Ut contra liventis Austri tempestates invictus Septentrio semper floreat, semper triumphet, decus orbis, gloria populorum.

DIXIT

IN TEMPLO ARCIS

GUSTAVUS, GUSTAVI ADOLPHI, SVECOR. R. FILIUS.

ORA.